

dienst: Dienst Bestuur
datum: 30 maart 2011
registratienummer: B/1104562
afdelingsnaam: DB/P&O
steller: dhr. C. van Zanten
paraaf chef:
kopie aan:
onderwerp: Uitwerking bepalingen m.b.t. ambtelijke integriteit

nota voor burgemeester en wethouders

1. Inleiding

Het onderwerp ‘integriteit’ is de laatste jaren bij zowel het rijk als de lagere overheden nadrukkelijk in de belangstelling gekomen. Door middel van regelgeving en beleid moet duidelijk tot uitdrukking worden gebracht dat ‘integriteit’ een wezenlijk kenmerk is van overheidshandelen op alle niveaus. Binnen deze gemeente heeft de toenmalige projectgroep ‘ambtelijke integriteit’ (2006 - 2007) in kaart gebracht welke acties er op dit punt geboden zijn. Zo is er in 2007 een Hilversumse gedragscode voor de ambtelijke organisatie vastgesteld en heeft de projectgroep voorgesteld om een vertrouwenspersoon ‘integriteit’ aan te wijzen. Zoals bekend, is deze rol per 1 juli 2009 neergelegd bij het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING).

Enkele aanbevelingen van de projectgroep hadden betrekking op de nadere uitwerking van enkele bepalingen van de Arbeidsvoorwaarden Regeling Hilversum (ARH) betreffende ‘integriteit’.

In deze nota wordt hieraan uitvoering gegeven.

2. Uitwerking bepalingen ARH

2a. nevenfuncties

I.

Op grond van art. 15:1e, lid 1, van de ARH is de medewerker verplicht om nevenwerkzaamheden, die de belangen van de gemeente kunnen raken, voor zover deze belangen in verband staan met zijn functieervulling, te melden aan de werkgever.

Het begrip ‘nevenwerkzaamheden’ moet ruim worden opgevat. Ook bijvoorbeeld bestuurslidmaatschappen en aandeelhouderschappen vallen eronder. Niet van belang is of de werkzaamheden betaald of onbetaald zijn.

Uitgangspunt is dat nevenwerkzaamheden zijn toegestaan. Indien ze echter een goede functieervulling kunnen belemmeren of het functioneren van de gemeente in de weg staan, kunnen ze worden verboden.

Bij deze meldplicht staat de eigen verantwoordelijkheid van de medewerker voorop. Zo zal een medewerker van de afdeling Planning en Control zelfstandig kunnen oordelen dat zijn lidmaatschap van het bestuur van de tennisvereniging in zijn geval de belangen van de gemeente niet zal raken. Is er echter een kans aanwezig dat een nevenactiviteit wél raakt aan het gemeentebelang, dan dient deze gemeld te worden. Bij een beleidsmedewerker “sport” kan genoemde bestuursfunctie bijvoorbeeld wel het gemeentebelang raken.

In art. 15:1e, lid 2, ARH, wordt registratie van de opgegeven nevenfuncties verplicht gesteld.

Om aan genoemde verplichtingen daadwerkelijk invulling te geven, wordt elke medewerker standaard in de gelegenheid gesteld om, voor zover nodig, nevenactiviteiten te melden.

Voor het melden kan gebruik worden gemaakt van het daarvoor bestemde formulier (zie bijlage 1). Het ingevulde formulier zal via de P&O-adviseur ter toetsing aan de directeur worden voorgelegd. Deze besluit dat de nevenactiviteit wel of niet toelaatbaar wordt geacht, dan wel onder bepaalde voorwaarden wordt toegestaan. Bij de functies van afdelingshoofd en controller zal de melding via het hoofd afd. P&O aan de gemeentesecretaris worden voorgelegd. Meldingen van een directeur, concerncontroller en de gemeentesecretaris worden via het hoofd afd. P&O aan uw college voorgelegd.

Bij nieuwe medewerkers zal dit formulier worden uitgereikt bij het arbeidsvoorwaardengesprek. Bij de zittende medewerkers kan de inhaalslag worden gemaakt door tijdens het eerstvolgende functioneringsgesprek het formulier uit te reiken, doch zal uitreiking in ieder geval plaatsvinden binnen twee maanden na besluitvorming op deze nota. Vervolgens wordt dit onderwerp jaarlijks bij deze gelegenheid aan de orde gesteld.

De originele meldingen (alsook de afschriften van de besluiten) worden toegevoegd aan het persoonsdossier van de betreffende medewerker. Ten behoeve van de centrale registratie wordt een afschrift van de melding (en ook weer van het besluit) naar de afd. P&O gezonden.

Uiteraard is het van belang dat de registratie actueel wordt gehouden. Wijzigingen dienen dan ook door de medewerker zo spoedig mogelijk (d.m.v. hetzelfde formulier) te worden doorgegeven.

II.

Naast de verplichte melding en registratie, geeft het vierde lid van art. 15:1e, ARH, aan dat voor een bepaalde groep medewerkers, waaronder in elk geval de gemeentesecretaris en directeuren, het noodzakelijk is dat de gemeente de nevenwerkzaamheden van deze medewerkers openbaar maakt. Dit ter bescherming van de integriteit van de openbare dienst. Blijkens de memorie van toelichting op de toepasselijke wijziging van de Ambtenarenwet wordt met openbaarmaking van nevenwerkzaamheden het gewenste effect gesorteerd als het gaat om de nevenactiviteiten van een *beperkte* groep van ambtenaren. Ter afbakening van die groep worden de volgende punten genoemd:

- positie in de organisatie (niveau van bezoldiging);
- de banden met het bestuur;
- publiekelijk optreden;
- eindverantwoordelijkheid voor overheidsoptreden of –beleid;
- belangrijke mate van beïnvloeding van overheidsoptreden of –beleid.

Vertalend naar de organisatie van de gemeente Hilversum, wordt voorgesteld om in eerste instantie te volstaan met het aanwijzen van de volgende functionarissen:

- de gemeentesecretaris/algemeen directeur;
- de directeuren en plv. directeuren
- de concerncontroller;
- de dienstcontrollers.

Aangezien de functies van gemeentesecretaris/algemeen directeur en directeur in elk geval moeten worden aangewezen, betekent dit dat in Hilversum alleen de functie van controller (zowel op concern- als op dienstniveau) wordt toegevoegd. Dit doet het meeste recht aan de bedoeling van het voorschrift. Daarbij komt dat bij het aanwijzen van meer functies, zoals die van afdelingshoofd, het trekken van een logische grens niet goed mogelijk meer is. Mocht evenwel op enig moment blijken dat uitbreiding van de groep wenselijk is, dan kan alsnog hiertoe worden besloten. Overigens wordt bij openbaarmaking alleen de (hoofd)functie genoemd en niet de naam van de betreffende ambtenaar. De wet laat de wijze van openbaarmaking vrij. Deze kan geschieden door ter inzage legging van de gegevens (conform art. 12 Gemeentewet). Publicatie kan ook op de gemeentelijke internetsite plaatsvinden. Voor deze optie wordt gekozen.

Een concept-regeling voor openbaarmaking van nevenwerkzaamheden is als bijlage 2 bijgevoegd.

De bewuste functionarissen zullen door het hoofd afd. P&O schriftelijk worden verzocht om de onder I. genoemde melding te doen. In het verzoek en het beoordelingsbesluit zal worden ingegaan op de publicatieplicht.

Acties:

- *opgave doen van neverwerkzaamheden voor alle medewerkers, bij arbeidsvoorwaarden- of functioneringsgesprek; invoering meldingsformulier*
- *regeling openbaarmaking nevenfuncties van aangewezen groep ambtenaren vaststellen; inlichten van aangewezen ambtenaren.*

2b. financiële belangen

Op grond van art. 15:1f, lid 1, ARH, dient uw college functies aan te wijzen, aan de vervulling waarvan in het bijzonder het risico van financiële belangenverstremgeling of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie verbonden is.

Concreet kan het hier gaan om het bezit van vorderingsrechten, effecten, onroerend goed, bouwgrond, maar ook om financiële deelnemingen in ondernemingen.

Met betrekking tot financiële belangenverstremgeling kan bij de gemeentelijke overheid worden gedacht aan ambtenaren die betrokken zijn bij:

- grondzaken
- subsidieverstrekking
- sponsoring
- verstrekken van leningen
- verstrekken van garanties
- inkoop
- aanbesteding (zoals bijv. het gunnen van onderzoek- en adviesopdrachten)
- verstrekken van uitkeringen/sociale voorzieningen
- vergunningverlening.

Of in bovengenoemde gevallen van een bijzonder risico sprake is, hangt uiteraard af van de feitelijke werkzaamheden en de bevoegdheden van de desbetreffende functionarissen.

Bij functionarissen die beschikken of kunnen beschikken over koersgevoelige informatie gaat het niet alleen om de mogelijkheid dat deze informatie oneigenlijk wordt gebruikt maar tevens om het feit dat zij het risico lopen de schijn van oneigenlijk gebruik op te wekken.

Per dienst (alsmede gemeentesecretaris en CCFB) zal door de directeur (MT) een inventarisatie worden uitgevoerd om te bepalen welke ambtenaren zijn aan te merken als aangesteld in een functie, waaraan in het bijzonder het risico van financiële belangenverstremgeling of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie verbonden is. Op basis van de inventarisatie zal door de gemeentesecretaris een aantal functies worden geselecteerd/aangewezen.

Voor de medewerkers met deze geselecteerde functies geldt op grond van het tweede lid van art. 15:1f, ARH, een meldplicht t.a.v. financiële belangen respectievelijk bezit van en transacties in effecten, die de belangen van de dienst, voor zover deze in verband staan met de functievervulling, kunnen raken.

De bewuste functionarissen worden aangeschreven en verzocht om door middel van het daartoe bestemde formulier (zie bijlage 3) de hier bedoelde financiële belangen respectievelijk bezit van/transacties in effecten te melden.

De ingevulde formulieren worden via het hoofd P&O ter beoordeling voorgelegd aan de directeur. Bij afdelingshoofden en controllers is dit bij de gemeentesecretaris. Bij de directeur, concerncontroller en de gemeentesecretaris oordeelt uw college.

Beslist wordt of de gemelde belangen zijn toegestaan (schriftelijk besluit naar betrokkene). De opgaven worden vertrouwelijk behandeld en centraal geregistreerd (art. 15:1f, lid 3, ARH) en gearhiveerd bij de afd. P&O in een apart dossier.

Ook hier geldt dat wijzigingen zo spoedig mogelijk moeten worden doorgegeven met hetzelfde formulier. Dit traject van inventarisatie t/m registratie zal voor het zomerreces 2011 worden uitgevoerd.

Tenslotte geeft art. 15:1f, lid 4, ARH aan dat het de ambtenaar verboden is om financiële belangen te hebben, effecten te bezitten en transacties in effecten te verrichten waardoor de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.

Deze verbodsbepaling vormt het sluitstuk van het systeem. Van belang is dus dat dit verbod ook geldt voor medewerkers zonder meldplicht. Het is immers niet uitgesloten dat, ook al hoort iemand niet tot de aangewezen groep, er toch financiële belangen aanwezig zijn, waardoor een risicovolle situatie zou kunnen ontstaan. Het is in die gevallen dus aan de ambtenaar zelf om te bepalen of hij een melding dient te doen.

Wordt het financiële belang of effectenbezit niet toelaatbaar geacht, dan zal de gemeentelijke werkgever op basis van de verbodsbepaling maatregelen moeten nemen om een risico op financiële belangenverstrengeling of misbruik het hoofd te bieden. Gedacht kan worden aan aanpassing van de taakinhoud of overplaatsing van de ambtenaar in een andere functie. Indien een dergelijke oplossing niet mogelijk is, dan is de ambtenaar verplicht het financieel belang af te stoten.

Acties:

- *inventariseren en selecteren van 'financieel risicovolle' ('kwetsbare') functies;*
- *aanschrijven van aangewezen functionarissen met verzoek tot het doen van opgave financiële belangen/effectenbezit; invoering meldingsformulier;*
- *centrale registratie.*

2c. Aandacht voor 'integriteit' bij de 'poort'.

Bovengenoemde bepalingen van de ARH houden verbijzonderingen in van het kapstokartikel 15:1, dat aangeeft dat de ambtenaar is gehouden zijn betrekking nauwgezet en ijverig te vervullen en zich ook overigens te gedragen zoals een goed ambtenaar betaamt.

Integriteit is allereerst een kwestie van bewustwording en mentaliteit van de mensen binnen een organisatie. Daarnaast is het belangrijk om al tijdens het werving- en selectieproces van nieuw personeel aandacht te hebben voor integriteitaspecten.

Daarom zal de volgende gedragslijn worden aangehouden.

- Al tijdens de werving en selectie is er extra aandacht voor 'integriteit' indien het gaat om de vervulling van functies die relatief meer kwetsbaar zijn voor eventuele integriteitschendingen. Hierbij moet worden gedacht aan functieaspecten als het omgaan met geld, het aanschaffen van goederen/diensten/aanbestedingen, toekennen van rechten/bevoegdheden aan personeel of burgers, beoordelen en adviseren, handhaven van gemeentelijk beleid, beschikking over vertrouwelijke/strategische informatie.
- Bij het sollicitatiegesprek wordt 'integriteit' duidelijk belicht: het belang ervan, de gedragscode, nevenwerkzaamheden etc. Afhankelijk van de functie wordt een casus voorgelegd over specifieke integriteitrisico's.
- Tijdens het sollicitatiegesprek wordt doorgevraagd over het curriculum vitae.
- Gevraagd wordt om getuigschriften/ontslagbrieven.
- Indien zulks als wenselijk wordt beschouwd, worden met toestemming van betrokkene referenties nagetrokken.
- Bij aanstelling geldt de eis van overlegging van een verklaring omtrent gedrag (VOG). Daarnaast worden de *originele* diploma's, cijferlijsten en certificaten gecontroleerd. Een kopie wordt bewaard.
- Verificatie identiteitsbewijs. (Kopie wordt bewaard.)

Tenslotte is in dit verband het volgende van belang. Ook binnen deze organisatie werken dikwijls mensen die tijdelijk, voor kortere of langere tijd, bepaalde werkzaamheden verrichten maar niet (formeel) in dienst zijn. Het ligt voor de hand dat de standaard die voor de gemeente Hilversum geldt op het punt van 'integriteit' ook geldt voor deze groep.

Daarom zullen deze personen voortaan schriftelijk moeten instemmen met de Hilversumse gedragscode integriteit. Zij krijgen een exemplaar hiervan uitgereikt.

Wat de screening betreft, deze wordt uitgevoerd door een uitzendbureau e.d. Aan deze bureaus zullen de Hilversumse vereisten als randvoorwaarden worden meegegeven. Bij mensen, die hier als zelfstandige worden ingehuurd, zal de manager die verantwoordelijk is voor de contractering, zich op vergelijkbare wijze in voldoende mate moeten vergewissen van het feit, dat in zee wordt gegaan met een betrouwbaar persoon.

Acties:

- *het thema 'integriteit' benoemen bij arbeidsmarktcommunicatie;*
- *tijdens werving en selectie (systematisch) meer aandacht voor integriteitaspecten, zoals aangegeven in bovengenoemde gedragslijn;aanpassing personeelsformulier*
- *schriftelijke instemming met Hilversumse gedragscode door alle tijdelijke medewerkers die niet formeel in dienst zijn van de gemeente; instemmingsverklaring*
- *extra aandacht voor screening+ van deze groep, voor zover deze niet inmiddels door derden is uitgevoerd.*
- *het onderwerp 'integriteit' bespreken op introductiedag voor nieuwe medewerkers, dan wel als apart onderdeel(module) opnemen in een meer uitgebreid introductieprogramma.*

3. Medezeggenschap

De CRG heeft instemmingsrecht met betrekking tot de wijze waarop de openbaarmaking van nevenfuncties wordt geregeld. Hetzelfde geldt voor de wijze waarop de gegevens over financiële belangen worden gemeld en geregistreerd. Akkoordverklaring CRG 28 maart 2011.

4. Communicatie/implementatie

De bekendmaking aan de medewerkers zal plaatsvinden via intranet. Daarnaast zullen de regels op het afdelings/teamoverleg worden toegelicht en wordt een meldingsformulier nevenfuncties (en begeleidende brief) uitgereikt. Tenslotte zal een en ander in het functioneringsgesprek een vast aandachtspunt worden.

Zoals eerder aangegeven, zullen de nieuwe medewerkers in het arbeidsvoorwaardengesprek worden geïnformeerd.

Ten aanzien van de leidinggevenden zal de P&O adviseur een centrale rol vervullen, zowel bij instructie en advies (via het MT en individueel) als bij de uitvoering.

5. Voorstel

- I.** In te stemmen met de onder 2a. en 2b. in de nota beschreven procedures;
- II.** Voor de melding van nevenwerkzaamheden een formulier vast te stellen conform het als bijlage 1 bij deze nota gevoegde concept;
- III.** De Regeling openbaarmaking nevenfuncties van topambtenaren bij de gemeente Hilversum vast te stellen conform het als bijlage 2 bij deze nota gevoegde concept;
- IV.** Te besluiten dat, zoals aangegeven onder 2b. in de nota, een inventarisatie wordt uitgevoerd teneinde te bepalen welke ambtenaren zijn aan te merken als aangesteld in een functie, waaraan in het bijzonder het risico van financiële belangenverstremming of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie verbonden is,
- V.** De gemeentesecretaris te machtigen tot aanwijzing van de onder IV. bedoelde ambtenaren die als zodanig zijn aan te merken;
- VI.** Voor melding van financiële belangen en effectenbezit een formulier vast te stellen conform het als bijlage 3 bij deze nota gevoegde concept;
- VII.** In te stemmen met de onder 2c. in de nota beschreven gedragslijn.

Bijlagen: modelbrieven/formulieren